

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Chlazení atomů – Bose Einsteinův kondenzát

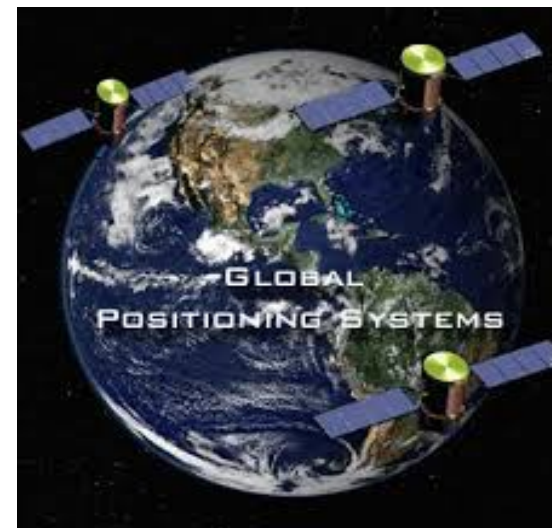
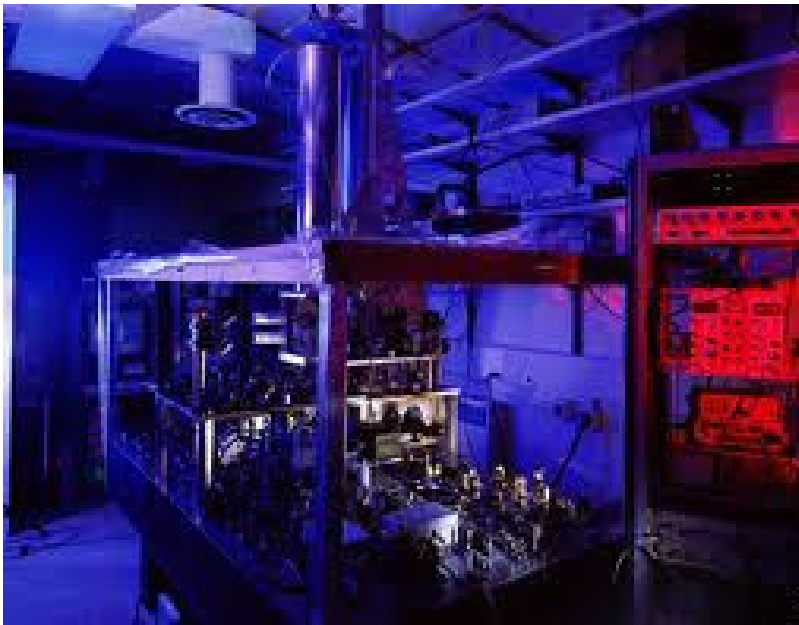
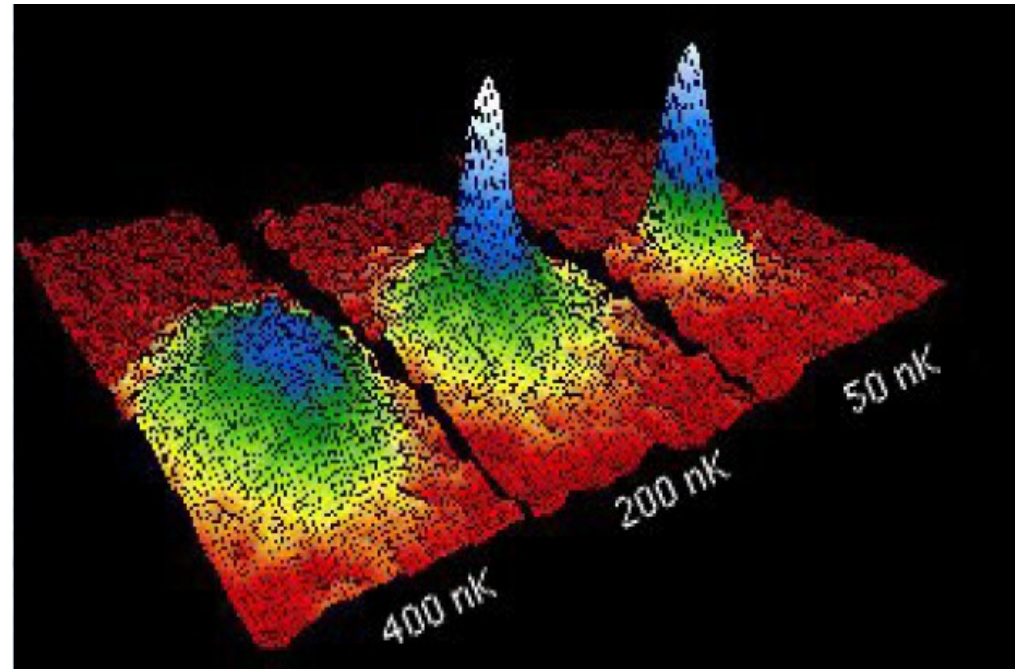
Michal Kolář

katedra optiky, PřF UP, Olomouc

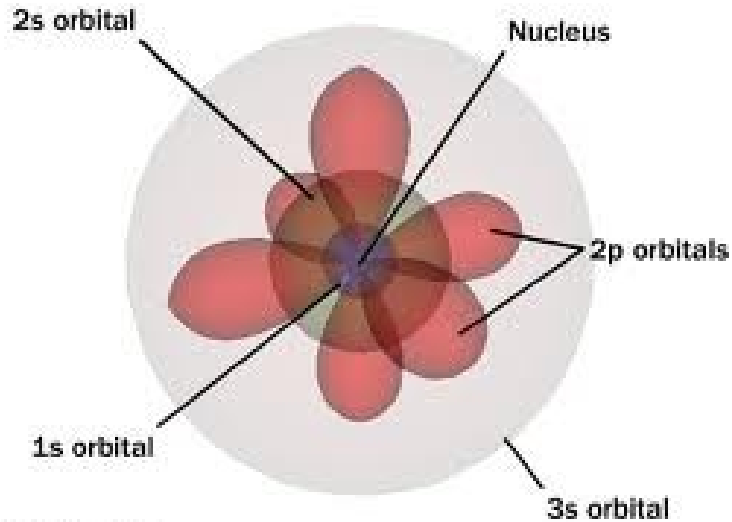
O čem budu povídat?

- Proč chladit?
- Co chceme chladit?
- Co je chlazení v našem případě?
- Jak chladit atomy?
- Jak měřit nízké teploty?
- K čemu jsou dobré mražené atomy?

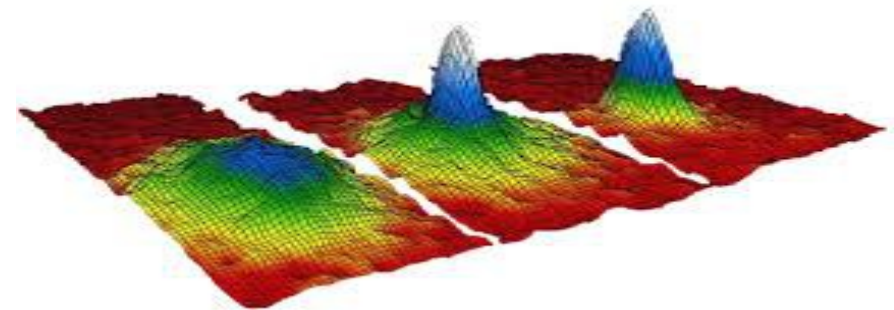
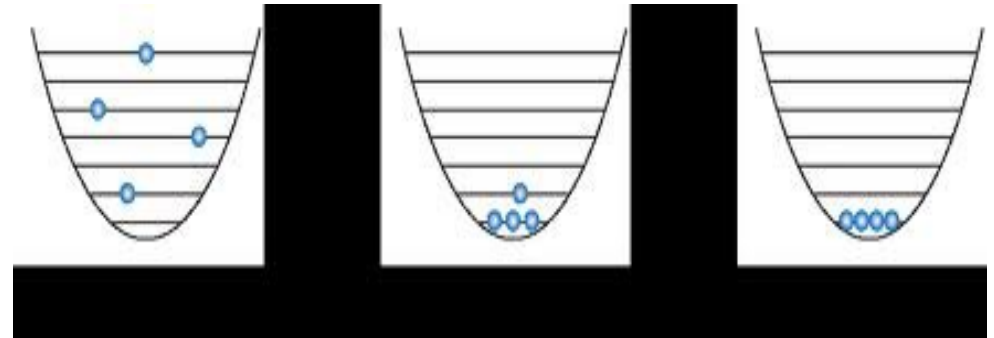
Proč chladit?

Co chceme chladit a polapit?

©2001 How Stuff Works

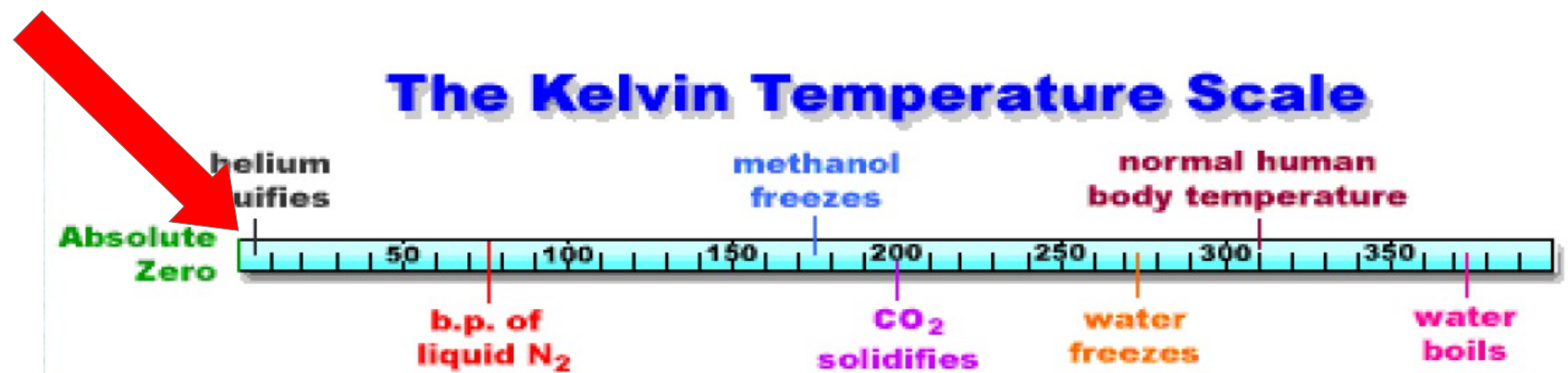

Aby nepřešly do pevné fáze a vytvořily BEC.

Co znamená chladit v našem případě?

- Částice každé látky se stále chaoticky pohybují...
- Průměrná pohybová energie částice souvisí s termodynamickou teplotou T (K)
- Chladit znamená snižovat $\langle E_{kin} \rangle = \frac{3}{2}m\langle v^2 \rangle = \frac{3}{2}k_B T$

BEC $\sim 10^{-8}$ K

Co znamená chladit v našem případě?

CHLADIT

=

SNIŽOVAT NEURČITOST
HYBNOSTI A STŘEDNÍ
HODNOTU HYBNOSTI

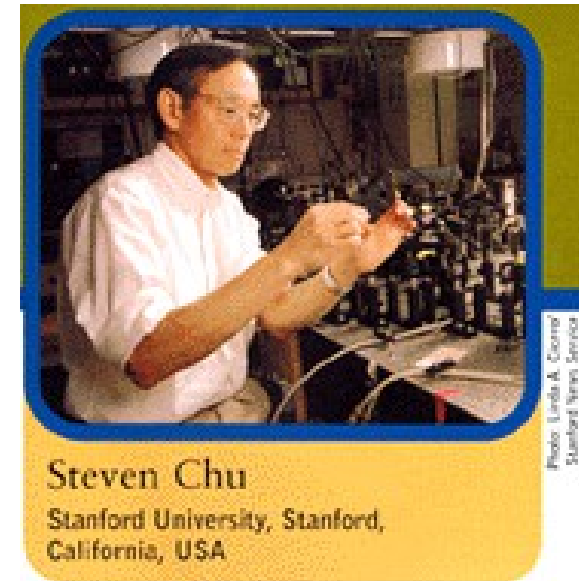
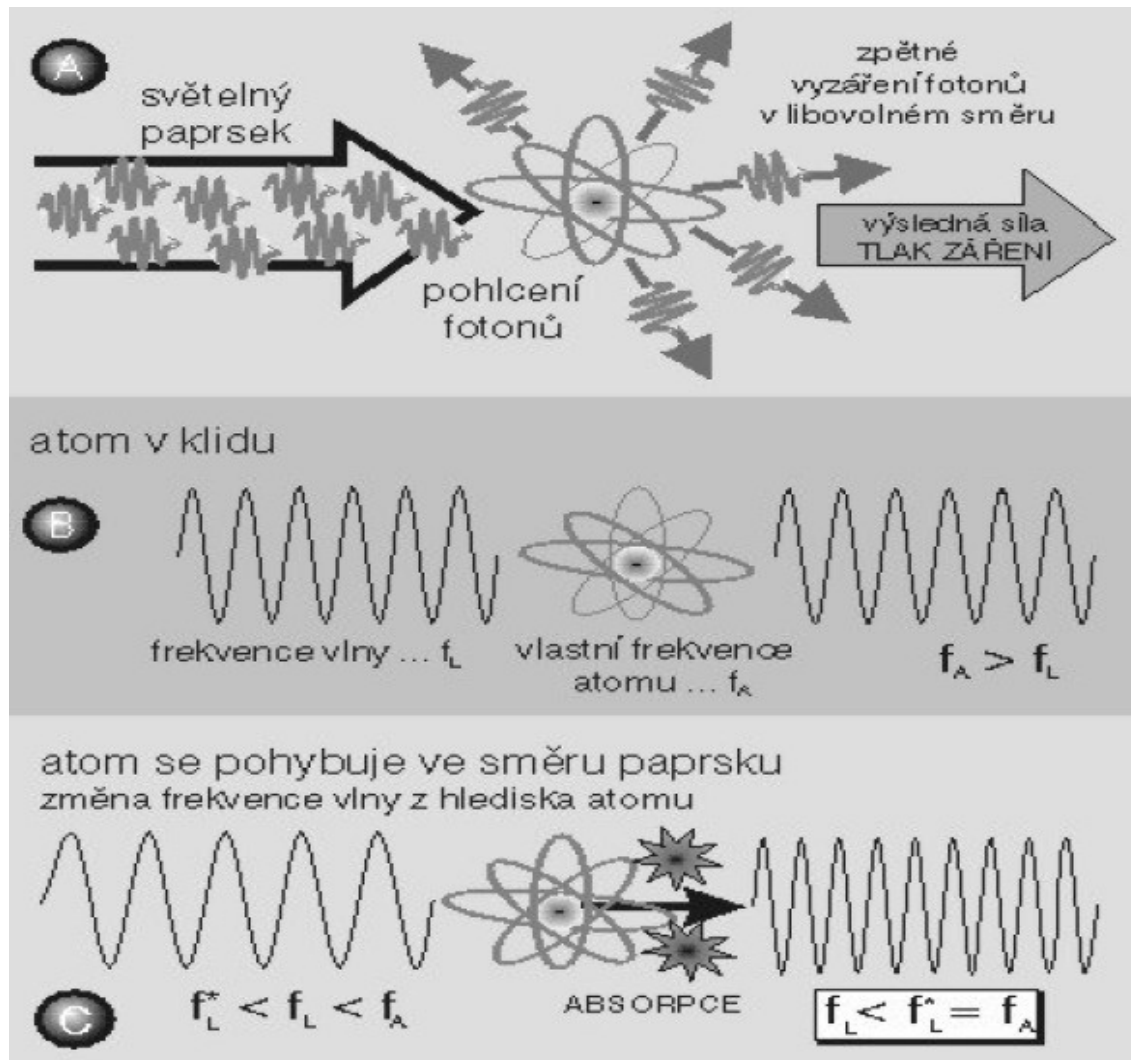

Jak chladit atomy?

- Světlo předává atomům (pokud je pohlceno)
 - energii $E = \hbar\omega$
 - hybnost $\mathbf{p} = \hbar\mathbf{k}$
- Jak zesílit působení síly **proti** směru pohybu?

Jak chladit atomy?

1. Fáze zpomalování

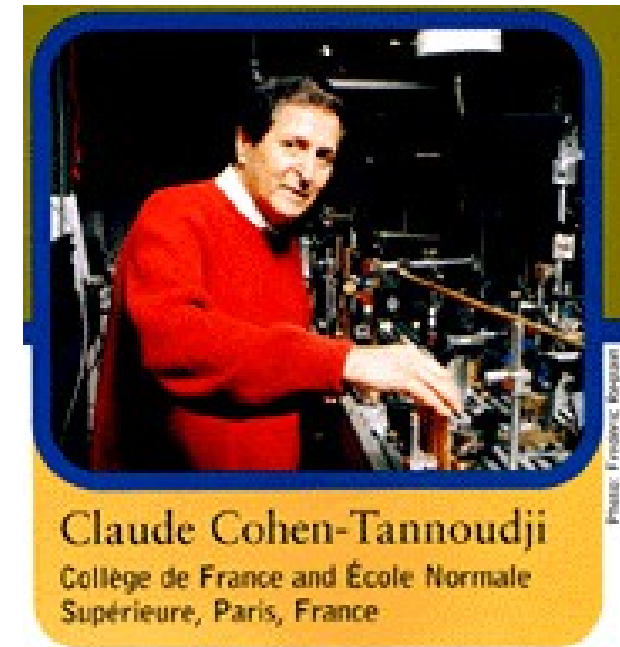
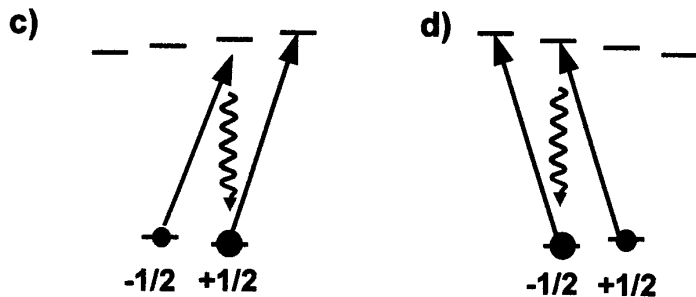
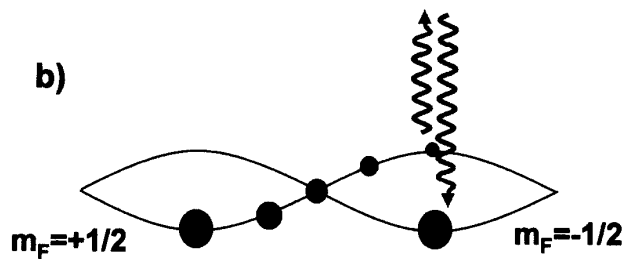
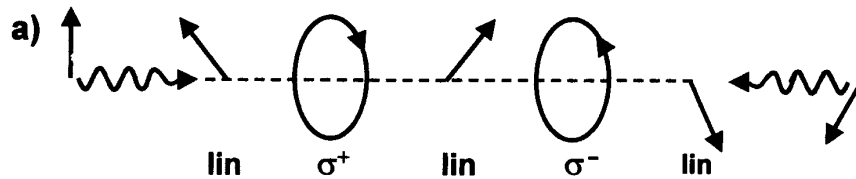
Optical molasses

1985: $T \sim 240 \mu K$

$$k_B T_D \approx \hbar \Gamma$$

Jak chladit atomy?

2. Fáze zpomalování

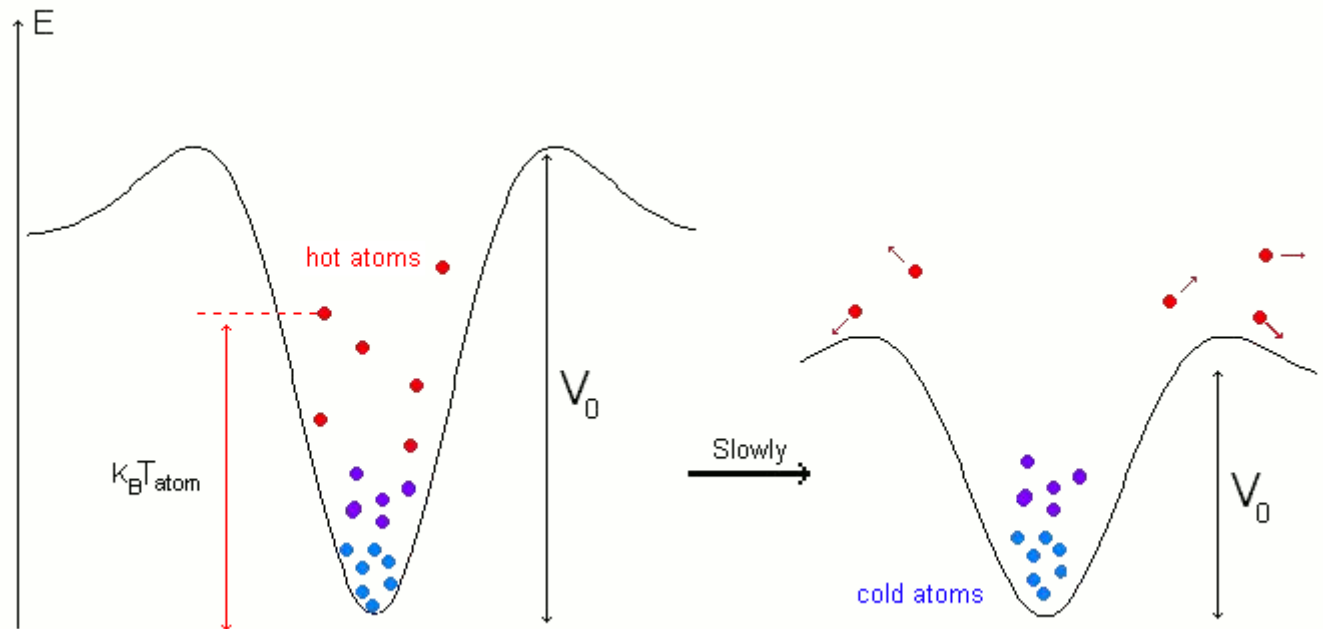
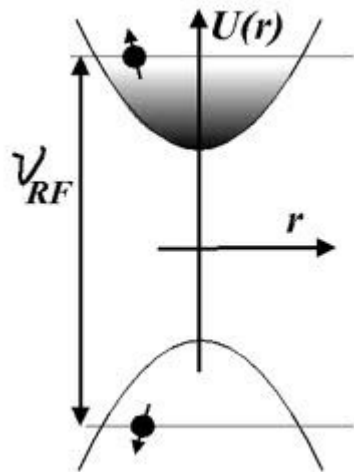
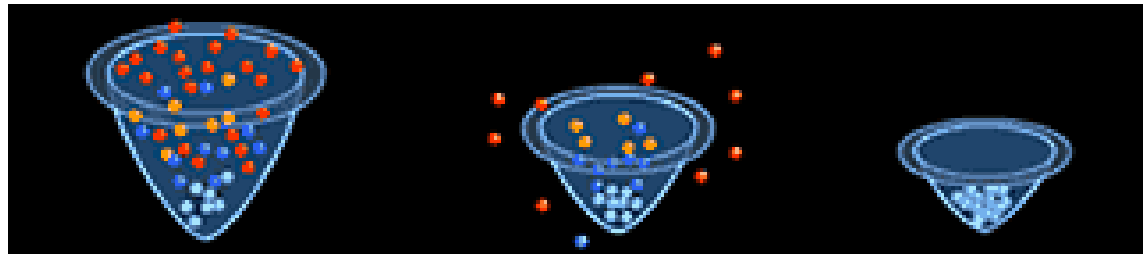
Sisyfovské chlazení:

$$T \sim 2 \mu\text{K}$$

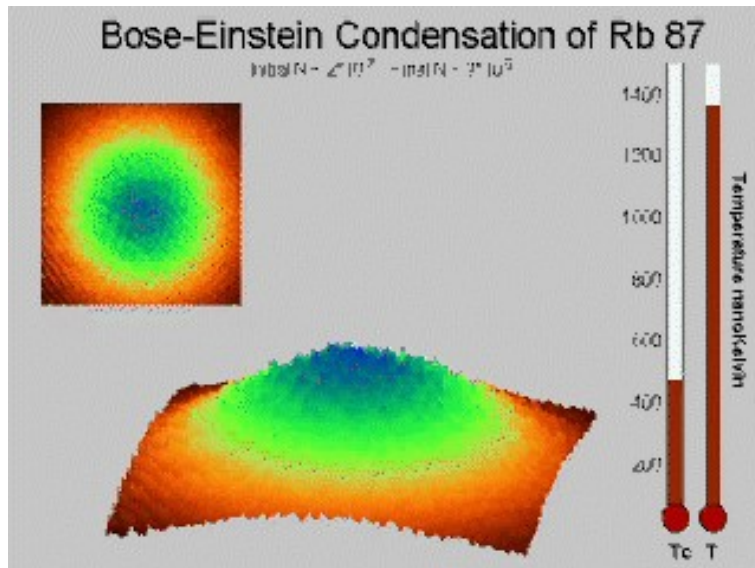
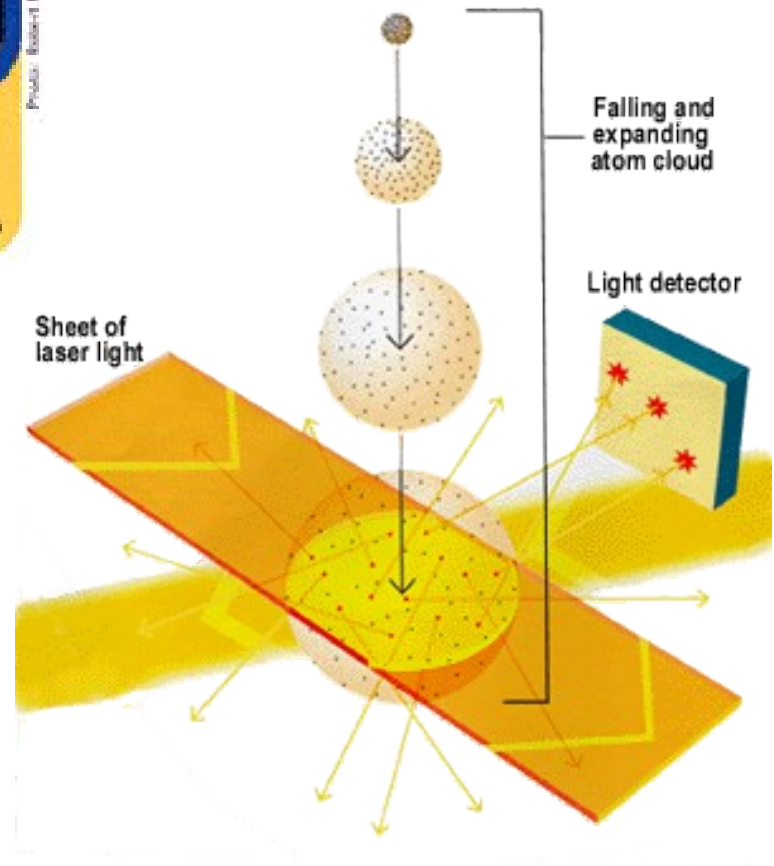
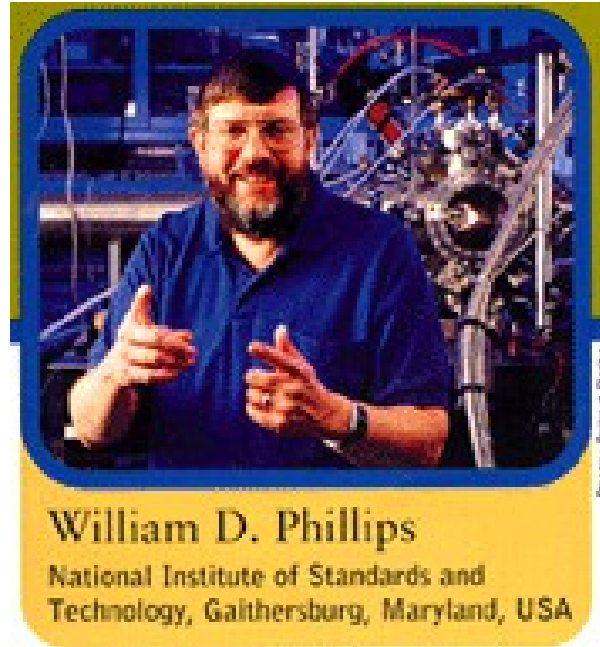
$$k_B T_R \approx \frac{\hbar^2 k^2}{2m_A}$$

Jak chladit atomy?

3. Fáze ... odpařování

Jak měřit nízké teploty?

Zasloužená odměna ...

The Nobel prize in Physics 1997

"for development of methods to cool and trap atoms with laser light"

Photo: Linda A. Cooney/
Stanford News Service

Steven Chu

Stanford University, Stanford,
California, USA

Photo: Frédéric Beggs

Claude Cohen-Tannoudji

Collège de France and École Normale
Supérieure, Paris, France

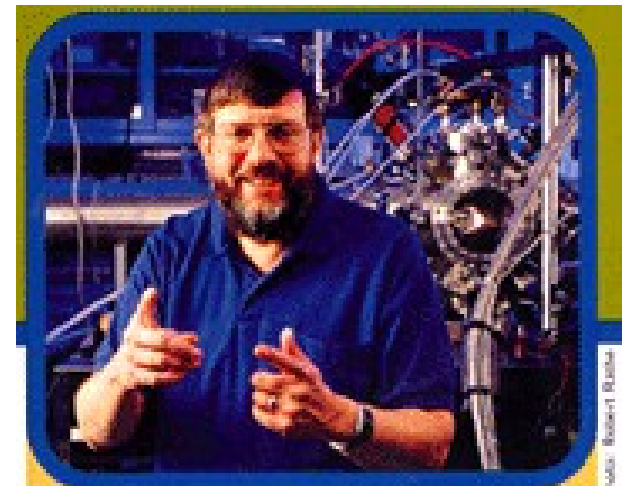

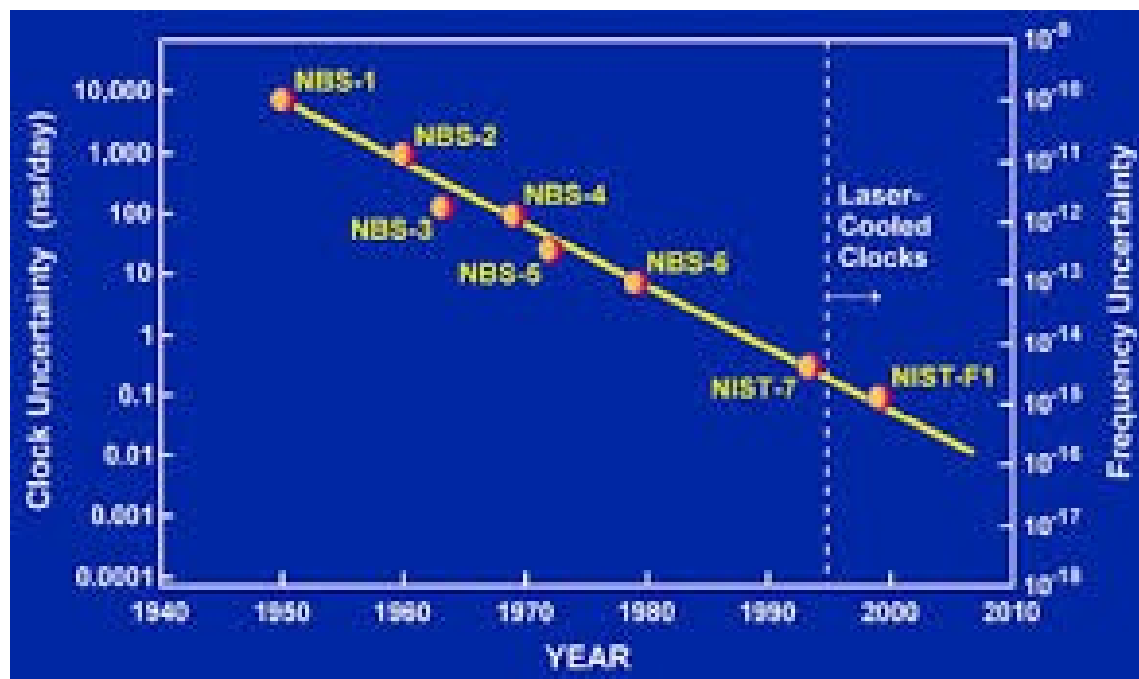
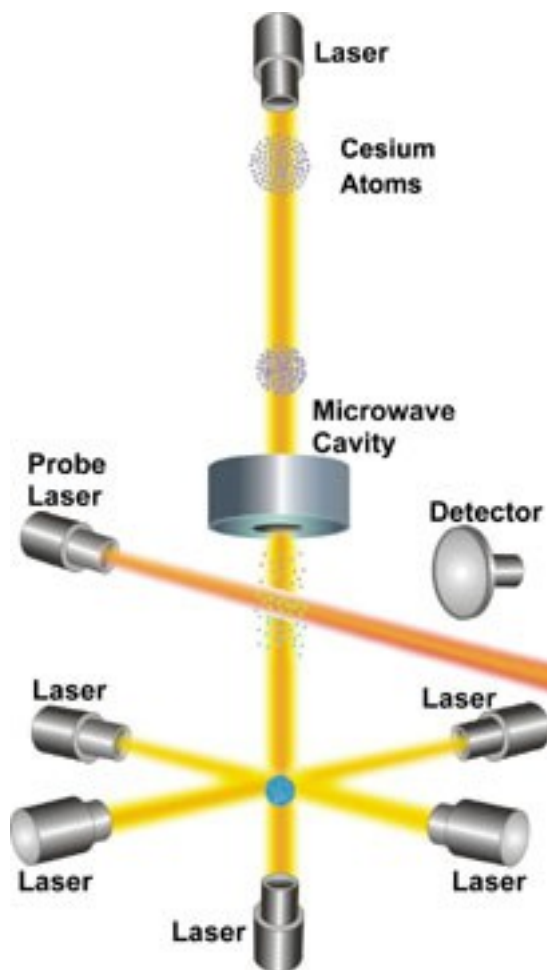
Photo: Robert Butler

William D. Phillips

National Institute of Standards and
Technology, Gaithersburg, Maryland, USA

K čemu jsou dobré mražené atomy?

Například k přesnému měření času

Atomová fontána

Odchýlí se za 1 sekundu za více než 60 milionů let ...

Děkuji za pozornost!